

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS
2006 m. rugsėjo 7 d.*

Byloje C-484/04

dėl 2004 m. lapkričio 23 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl
įsipareigojimų neįvykdymo,

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama G. Rozet ir N. Yerrell, nurodžiusi adresą
dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Jungtinę Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystę, atstovaujamą iš
pradžią M. Bethell, vėliau E. O'Neill, padedamų *barrister* K. Smith,

atsakovė,

* Proceso kalba: anglų.

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai S. von Bahr, A. Borg Barthet, U. Lõhmus ir A. Ó Caoimh (pranešėjas),

generalinė advokatė J. Kokott,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. sausio 26 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2006 m. kovo. 9 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad darbuotojams, kurių darbo laiko dalis neskaičiuojama ar iš anksto nenustatoma, arba ją gali nusistatyti pats darbuotojas, taikydama 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyvos 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 307, p. 18), iš dalies pakeistos 2000 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB (OL L 195, p. 41, toliau – Direktyva 93/104), 17 straipsnio 1 dalyje numatytą išimtį ir nepriimdama priemonių, reikalingų darbuotojų teisėms į

dienos ir savaitės poilsio laiką įgyvendinti, Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė neįvykdė išpareigojimų pagal minėtą 17 straipsnio 1 dalį ir EB 249 straipsnį.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 2 Pagal Direktyvos 93/104 1 straipsnio 1 dalį ji nustato būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.

- 3 Direktyvos II skirsnio 3 ir 5 straipsniai reglamentuoja minimalų darbuotojų dienos ir savaitės poilsio laiką. Remiantis jais, valstybės narės yra įpareigosos imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į minimalų 11 valandų nepertraukiamo kasdienio poilsio laiką per parą (3 straipsnis) ir per kiekvieną septynių dienų laikotarpį kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į minimalų 24 valandų nepertraukiamo poilsio laiką, prie kurio pridedama 3 straipsnyje nurodytų 11 kasdienio poilsio valandų (5 straipsnio pirmoji pastraipa).

- 4 Pagal Direktyvos 93/104 17 straipsnio 1 dalį:

„Deramai laikydamosi darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos bendrųjų principų, valstybės narės gali taikyti 3, 4, 5, 6, 8 arba 16 straipsnių išlygas, kai, atsižvelgiant į atitinkamos veiklos konkrečias ypatybes, darbo laikas neskaičiuojamas ir (arba) iš anksto nenustatomas, arba jį gali nusistatyti patys darbuotojai <...>“.

- 5 Pagal minėtos direktyvos 18 straipsnio 1 dalies a punktą valstybės narės iki 1996 m. lapkričio 23 d. turi priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos.

- 6 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, p. 9) nuo 2004 m. rugpjūčio 2 d. pakeitė Direktyvą 93/104. Vis dėlto Komisijos nurodomo įsipareigojimų neįvykdymo dalykas yra būtent pastaroji direktyva, kuri buvo taikyta pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje.

Nacionalinės teisės aktai

- 7 1999 m. galiojusios 1998 m. Taisyklių dėl darbo laiko (*Working Time Regulations* 1998, toliau – TDDL) redakcijos 10 straipsnis, kuriuo buvo perkeltas Direktyvos 93/104 3 straipsnis, numato, kad suaugęs darbuotojas per kiekvieną 24 valandų laikotarpį turi teisę į minimalų 11 valandų nepertraukiamo poilsio laiką.

- 8 TDDL 11 straipsnis, kuriuo buvo perkeltas minėtos direktyvos 5 straipsnis, numato, kad jei šio 11 straipsnio 2 dalies nuostatos nenustato kitaip, suaugęs darbuotojas per kiekvieną septynių dienų laikotarpį turi teisę į minimalų 24 valandų nepertraukiamo poilsio laiką.

9 TDDL 20 straipsnio 2 dalis yra suformuluota taip:

„Kai darbuotojo darbo laiko dalis yra skaičiuojama ar iš anksto nustatoma, arba darbuotojas negali jos pats nusistatyti, tačiau dėl atitinkamos veiklos konkrečių ypatybių, nors darbdavys to ir nereikalauja, darbuotojas taip pat gali dirbti darbą, kurio laikas neskaičiuojamas ar iš anksto nėra nustatomas, arba jį gali nusistatyti pats darbuotojas, 4 straipsnio 1 ir 2 dalys bei 6 straipsnio 1, 2 ir 7 dalys taikomos tik tai jo darbo laiko daliai, kuri yra skaičiuojama ar iš anksto nustatoma arba kurios darbuotojas negali pats nusistatyti.“

10 Siekdama darbdaviams ir darbuotojams palengvinti TDDL taikymą, Prekybos ir pramonės ministerija (*Department of Trade and Industry*) paskelbė atmintinę, kurioje įtvirtintos įvairių šių taisyklių nuostatų taikymo gairės (toliau – gairės).

11 Remiantis tam tikromis gairių 5 ir 6 straipsnių dalimis „darbdaviai turi užtikrinti, kad darbuotojai galėtų pasinaudoti savo teise į poilsio laiką, tačiau neprivalo užtikrinti, kad jie šia teise realiai pasinaudotų“.

Ikiteisminė procedūra

12 2002 m. kovo 21 d. Komisija pagal EB 226 straipsnį Jungtinei Karalystei nusiuntė oficialų pranešimą, kuriame pastarąją kaltino neteislingai perkėlus Direktyvos

93/104 3, 5, 8 straipsnius ir 17 straipsnio 1 dalį. Jungtinės Karalystės valdžios institucijos į tai atsakė 2002 m. gegužės 31 d. laišku.

- 13 Kadangi šis atsakymas Komisijos nepatenkino, 2003 m. gegužės 2 d. ji Jungtinei Karalystei nusiuntė pagrįstą nuomonę, nurodydama šiai valstybei narei per du mėnesius nuo jos gavimo dienos imtis būtinų priemonių, kad būtų įvykdyti iš Direktyvos 93/104 kylantys jos įsipareigojimai.
- 14 Šios valstybės narės valdžios institucijos į pagrįstą nuomonę atsakė 2003 m. birželio 30 d. laišku, pažymėdamos, kad buvo paskelbtas pakeitimas, susijęs su darbuotojų naktinio darbo valandų apskaičiavimu pagal Direktyvos 93/104 8 straipsnį, kartu pabrėždamos faktą, kad direktyvą perkeliančios nacionalinės teisės aktai, įskaitant ir gaires, susiję su šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalimi ir 3 bei 5 straipsniais, buvo suderinami su direktyva.
- 15 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinių

Dėl pirmo kaltinimo, susijusio su Direktyvos 93/104 17 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtimi

- 16 Pirmu kaltinimu Komisija tvirtina, kad TDDL 20 straipsnio 2 dalis viršija Direktyvos 93/104 17 straipsnio 1 dalyje numatytas ribas. Iš tiesų tokia išimtis taikoma tik

darbuotojams, kurių visas darbo laikas neskaičiuojamas ar iš anksto nustatomas, arba kurių darbuotojai gali nusistatyti patys. Vis dėlto Komisija pažymi, kad darbuotojams, kurių tik dalis darbo laiko yra skaičiuojama, nustatyta ar kurią jie gali nustatyti patys, TDDL numato, jog su savaitės ir naktinio darbo laiku susijusios nuostatos taikomos tik tai darbo laiko daliai, kuri yra skaičiuojama, iš anksto nustatoma ar kurios darbuotojas pats nusistatyti negali.

- 17 Savo atsiliepime į ieškinį Jungtinė Karalystė pažymi, kad ji šio kaltinimo nebeginčia ir įsipareigoja panaikinti ginčijamą TDDL nuostatą. Per posėdį ji nurodė, kad TDDL 20 straipsnio 2 dalį pakeičiančios taisyklės įsigalios 2006 m. balandžio 6 dieną.
- 18 Dublike Komisija tvirtina, kad Jungtinė Karalystė vis dar nesiėmė būtinų priemonių nacionalinės teisės aktams suderinti su Direktyvos 93/104 17 straipsnio 1 dalimi ir kad dėl to jos ieškinio dalykas išlieka nepasikeitęs.
- 19 Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką įsipareigojimo neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui ir į vėlesnius pakeitimus Teisingumo Teismas atsižvelgti negali (žr., be kita ko, 2004 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-420/02, Rink. p. I-11175, 23 punktą ir 2005 m. liepos 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-433/03, Rink. p. I-6985, 32 punktą).

- 20 Kalbant apie Direktyvos 93/104 17 straipsnio 1 dalyje numatytos išimties apimtį, iš pačios šios nuostatos formuluotės išplaukia, kad, kaip tai teisingai pažymėjo Komisija, ji taikoma tik darbuotojams, kai dėl atitinkamos veiklos konkrečių ypatybių visas jų darbo laikas yra neskaičiuojamas ar iš anksto nenustatomas, arba darbuotojai jį gali nusistatyti patys.
- 21 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje Jungtinė Karalystė nebuvo priėmusi šią nuostatą įgyvendinančių priemonių, todėl pirmą Komisijos kaltinimą reikia laikyti pagrįstu.

Dėl antro kaltinimo, susijusio su gairėmis ir su Direktyvos 93/104 3 ir 5 straipsniuose numatytu poilsio laiku

Dėl priimtimumo

- 22 Jungtinė Karalystė laikosi nuomonės, kad antrą Komisijos kaltinimą reikia atmesti kaip nepriimtina. Ji tvirtina, kad, pirma, pagrįstoje nuomonėje Komisija savo kritiką grindė vien tik gairėmis, o ieškinyje vien tuo neapsiribojo, nes jis susijęs su tinkamų visiškam ir veiksmingam Direktyvos 93/104 perkėlimui priemonių nebuvimu, taigi jis viršija pagrįstos nuomonės apimtį.

- 23 Antra, ji mano, jog remtis EB 249 straipsnio trečiojoje pastraipoje valstybėms narėms numatytos bendros pareigos pažeidimu nepakanka ginčo dėl nagrinėjamos direktyvos neteisingo perkėlimo atveju. Komisija turi aiškiai ir konkrečiai nurodyti kiekvieną atvejį, kai priemonės, kurių ėmėsi valstybės narės, yra nepakankamos teisingam nagrinėjamos direktyvos perkėlimui užtikrinti.
- 24 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką ikiteismine procedūra siekiama suteikti atitinkamai valstybei narei galimybę, pirma, įvykdyti įsipareigojimus, kylančius iš Bendrijos teisės, ir, antra, tinkamai pateikti savo gynybos argumentus atsakant į Komisijos pateiktus kaltinimus (žr., be kita ko, 2001 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-152/98, Rink. p. I-3463, 23 punktą ir 2005 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-29/04, Rink. p. I-9705, 25 punktą).
- 25 Iš to išplaukia, pirma, kad pagal EB 226 straipsnį pateikto ieškinio dalykas apibrėžiamas šioje nuostatoje numatytos ikiteisminės procedūros metu ir kad pagrįsta nuomonė ir ieškinys turi būti grindžiami tais pačiais kaltinimais (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Komisija prieš Austriją* 26 punktą). Tačiau šis reikalavimas neturėtų reikšti, kad kiekvienu atveju pagrįstoje nuomonėje nurodyti kaltinimai ir ieškinio reikalavimai privalo visiškai sutapti, jeigu pagrįstoje nuomonėje apibrėžtas ginčo dalykas nėra išplėstas arba pakeistas (žr. 2005 m. liepos 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-147/03, Rink. p. I-5969, 24 punktą).
- 26 Antra, pagrįstoje nuomonėje turi būti nuosekliai ir detalčiai išdėstytos priežastys, kodėl Komisija įsitikinusi, kad atitinkama valstybė neįvykdė įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę (žr., be kita ko, 2002 m. sausio 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*,

C-439/99, Rink. p. I-305, 12 punktą ir minėto 2005 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 27 punktą).

- 27 Nagrinėjamu atveju ir iš pagrįstos nuomonės, ir iš Komisijos ieškinio, kuriuo pradėta ši byla, aiškiai matyti, kad jos antras kaltinimas yra susijęs su tuo, kad gairėse tebėra įtvirtinta aiški darbdaviams skirta instrukcija, nurodanti, jog jie neprivalo užtikrinti, kad darbuotojai realiai pasinaudotų teise į savo poilsio laiką. Šiomis aplinkybėmis Komisija laikosi nuomonės, kad Jungtinė Karalystė nesiėmė visų priemonių, būtinų Direktyvos 93/104 tikslui pasiekti.
- 28 Aiškiai apibrėžtas ieškinio dalykas proceso metu nepasikeitė, todėl pirmąjį Jungtinės Karalystės prieštaravimą dėl priimtimumo reikia atmesti.
- 29 Dėl Jungtinės Karalystės argumento, susijusio su nuorodos į EB 249 straipsnio trečiąją pastraipą nepakankamumu, jog būtų pripažinta, kad Direktyva 93/104 buvo perkelta neteisingai, reikia priminti, kad antras Komisijos kaltinimas yra susijęs ne su šios direktyvos 3 ir 5 straipsnių neteisingu perkėlimu *per se*, bet labiau su tuo, kad gairių forma egzistuoja nacionalinės nuostatos, galinčios paskatinti direktyvos nuostatų, susijusių su darbuotojų teisėmis į dienos ir savaitės poilsio laiką, neatitinkančią praktiką, šis kaltinimas aiškiai išplaukia iš pagrįstos nuomonės ir ieškinio formuluočių.
- 30 Nagrinėjamu atveju ir iš ikiteisminės procedūros, ir iš proceso Teisingumo Teisme matyti, kad Jungtinė Karalystė galėjo nekliudoma pateikti savo gynybos argumentus

dėl šiuo atžvilgiu Komisijos suformuluotų kaltinimų, nes pastarieji buvo pateikti pakankamai išsamiai, kad ši valstybė narė galėtų į juos tinkamai atsakyti. Tai, kad Komisija pasirinko savo antrą kaltinimą pagrįsti vien tik EB 249 straipsnio trečiąja pastraipa, o ne Direktyvos 93/104 3 ir 5 straipsniais, kurie yra direktyvos nuostatos, nagrinėjamos netiesiogiai, bet kurių formalus perkėlimas TDDL nėra Komisijos ieškinio dalykas, šiomis aplinkybėmis negali lemti to, kad antras Komisijos kaltinimas būtų pripažintas nepriimtinas.

- 31 Vadinas, šiomis aplinkybėmis reikia atmesti antrą Jungtinės Karalystės prieštaravimą dėl priimtino, o antrą Komisijos kaltinimą reikia pripažinti priimtina.

Dėl esmės

- 32 Komisija laikosi nuomonės, kad gairės patvirtina ir skatina Direktyva 93/104 nustatytą išipareigojimų pažeidimo praktiką. Darbdaviai yra informuojami, kad jie neprivalo užtikrinti, jog darbuotojai prašytų pasinaudoti ir realiai pasinaudotų poilsio laiku, į kurį jie turi teisę; darbdaviai turi tik užtikrinti, kad tiems darbuotojams, kurie nori pasinaudoti šiuo poilsio laiku, nebūtų kliudoma to daryti. Komisija teigia, kad šis aiškus gairėmis darbdaviams nustatytas nurodymas atgraso pastaruosius užtikrinti, jog darbuotojai pasinaudotų minėta direktyva nustatytais minimaliais reikalavimais į dienos ir savaitės poilsio laiką.

- 33 Jungtinės Karalystės vertinimu, gairėmis toli gražu neskatinama nesilaikyti nacionalinių taisyklių, kuriomis perkeliama direktyva, o pabrėžiama darbdavių pareiga užtikrinti, kad darbuotojai galėtų pasinaudoti poilsio laiku, į kurį jie turi teisę, kartu pripažįstant aiškias šių darbdavių su tuo susijusios atsakomybės ribas. Darbdaviai neturi elgtis taip, kad darbuotojams būtų kliudoma pasinaudoti poilsio laiku, į kurį darbuotojai turi teisę, pavyzdžiui, nustatydami su šiuo poilsiu nesuderinamas darbo užduotis.
- 34 Jungtinė Karalystė tvirtina, kad toks Direktyvos 93/104 aiškinimas, pagal kurį ja ne tik reikalaujama, kad darbdaviai leistų darbuotojams pasinaudoti numatytu poilsio laiku, bet taip pat pastarieji įpareigojami šiuo laiku pasinaudoti, nėra pagrįstas nė viena šios direktyvos kalbine versija, yra neįgyvendinamas ir neapibrėžtas, atsižvelgiant į minėtus neaiškumus, susijusius su priemonių, kurių darbdaviai privalo imtis, apimtimi, ir aplinkybes, į kurias atsižvelgiant būtų galima manyti, kad teise į poilsį buvo tinkamai pasinaudota.
- 35 Dėl Direktyva 93/104 siekiamo tikslo reikia priminti, kad iš EB sutarties 118a straipsnio (EB sutarties 117–120 straipsniai buvo pakeisti EB 136–143 straipsniais), kuris yra minėtos direktyvos teisinis pagrindas, iš šios direktyvos pirmos, ketvirtos, septintos ir aštuntos konstatuojamųjų dalių, iš 1989 m. gruodžio 9 d. Strasbūre vykusiame Europos Sąjungos Vadovų Tarybos susitikime priimtos Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos, paminėtos EB 136 straipsnyje ir kurios 8 punktas ir 19 punkto pirmoji pastraipa pakartojami minėtos direktyvos ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje, bei iš tos pačios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad šia direktyva siekiama nustatyti būtiniausius reikalavimus, skirtus gerinti darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygas derinant nacionalinės teisės aktus dėl darbo laiko (žr., be kita ko, 2001 m. birželio 26 d. Sprendimo *BECTU*, C-173/99, Rink. p. I-4881, 37 punktą ir 2005 m. gruodžio 1 d. Sprendimo *Dellas ir kt.*, C-14/04, Rink. p. I-10253, 40 punktą).

- 36 Pagal šias nuostatas šiuo darbo laiko organizavimo taisyklių suderinimu Bendrijos lygiu yra siekiama užtikrinti geresnę darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą suteikiant jiems minimalius poilsio laikotarpius, ypač dienos ir savaitės poilsį, bei atitinkamas poilsio pertraukas ir numatant 48 valandų vidutinio savaitės darbo laiko maksimalią ribą, t. y. maksimalų darbo laiką, kuris apima ir viršvalandžius (žr. minėtų sprendimo *BECTU* 38 punktą ir sprendimo *Dellas ir kt.* 41 punktą).
- 37 Remiantis Direktyvos 93/104 3 ir 5 straipsnių nuostatomis, valstybės narės privalo imtis būtinų priemonių, kad užtikrintų, jog kiekvienas darbuotojas turėtų teisę atitinkamai į minimalų 11 valandų nepertraukiamo kasdienio poilsio laiką per parą ir per kiekvieną septynių dienų laikotarpį teisę į minimalų 24 valandų nepertraukiamo poilsio laiką, prie kurio pridėjama 3 straipsnyje nurodytų 11 kasdienio poilsio valandų. Šios nuostatos valstybėms narėms nustato aiškias ir tikslias pareigas dėl rezultato, susijusias su pasinaudojimu šiomis teisėmis į poilsį.
- 38 Be to, atsižvelgiant ir į minėtos direktyvos formuluotę ir šios direktyvos tikslą bei bendrą struktūrą, įvairūs reikalavimai, kuriuos ji nustato minimalaus poilsio laiko srityje, yra ypač svarbios Bendrijos socialinės teisės normos, kuriomis gali pasinaudoti kiekvienas darbuotojas kaip būtiniausiu reikalavimu, būtinu užtikrinti jo saugą ir sveikatos apsaugą (žr. minėto sprendimo *BECTU* 43 ir 47 punktus; 2004 m. spalio 5 d. Sprendimo *Pfeiffer ir kt.*, nuo C-397/01 iki C-403/01, Rink. p. I-8835, 100 punktą bei minėto sprendimo *Dellas ir kt.* 49 punktą).
- 39 Todėl ir iš Direktyvos 93/104 3 ir 5 straipsnių formuluočių, ir iš direktyvos aštuntosios konstatuojamosios dalies, pagal kurią darbuotojams turi būti suteikiami

minimalūs poilsio laikotarpiai, ir iš šia direktyva siekiamų tikslų, kurie buvo priminti šio sprendimo 35–38 punktuose, ir iš direktyva nustatytos sistemos išplaukia, kad darbuotojai turi faktiškai naudotis šia direktyva numatytu dienos ir savaitės poilsio laiku.

- 40 Iš tiesų, svarbu, kad būtų visapusiškai užtikrintas Direktyva 93/104 darbuotojams suteiktų teisių veiksmingumas, o tai būtina apima valstybių narių pareigą užtikrinti visų šioje direktyvoje nustatytų būtiniausių reikalavimų, kurie apima ir teisę į veiksmingą poilsį, laikymąsi (minėto sprendimo *Dellas ir kt.* 53 punktas). Šis aiškinimas yra vienintelis, kuris atitinka minėtos direktyvos tikslą užtikrinti veiksmingą darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą jiems faktiškai leidžiant pasinaudoti minimaliais poilsio laikotarpiais, į kuriuos jie turi teisę (žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Jaeger*, C-151/02, Rink. p. I-8389, 70 punktą).
- 41 Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, atsižvelgdamas į pagrindinį Direktyvos 93/104 tikslą – veiksmingai užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą, – kiekvienas darbuotojas, be kita ko, turi naudotis atitinkamais poilsio laikotarpiais, kurie turi būti ne tik veiksmingi, siekiant, kad atitinkami asmenys galėtų atstatyti dėl nuovargio darbe prarastas jėgas, bet kurie yra ir prevencinio pobūdžio – kad kuo labiau sumažintų poveikio darbuotojų saugai ir sveikatai riziką, kurią gali sukelti nepertraukiamo darbo laikotarpiai be būtino poilsio (minėto sprendimo *Jaeger* 92 punktas).
- 42 Valstybė narė, kuri Direktyvą 93/104 perkeliančioje nacionalinėje priemonėje numato, jog darbuotojai gali pasinaudoti šiomis teisėmis į poilsį, ir kuri darbdaviams ir darbuotojams skirtose su šių teisių įgyvendinimu susijusiose gairėse nurodo, kad vis dėlto darbdavys neprivalo užtikrinti, kad darbuotojai šiomis teisėmis faktiškai pasinaudotų, negarantuoja, jog bus laikomasi minėtos direktyvos 3 ir 5 straipsniuose nustatytų būtiniausių reikalavimų ir siekiama jos pagrindinio tikslo.

43 Kaip savo išvados 67 punkte teisingai pažymėjo generalinė advokatė ir kaip per posėdį tai taip pat pripažino Komisija, Direktyvoje 93/104 įtvirtintų išpareigojimų laikymasis negali siekti taip toli, kad darbdavys, kaip įprasta, privalėtų savo darbuotojus versti faktiškai pasinaudoti teise į poilsio laiką. Darbdavio atsakomybė, susijusi su minėtoje direktyvoje numatytų poilsio laikotarpių laikymusi, negali būti neribota.

44 Vis dėlto nors šioje byloje gairėse apribojama darbdaviams tenkanti pareiga, susijusi su darbuotojų teise veiksmingai pasinaudoti Direktyvos 93/104 3 ir 5 straipsniuose numatytu minimaliu poilsio laiku, ir, be kita ko, leidžiant suprasti, kad nors jie negali darbuotojams kliudyti pasinaudoti šiuo poilsio laiku, jie neturi jokios pareigos užtikrinti, kad darbuotojai šia teise faktiškai pasinaudotų, gairės aiškiai gali lemti, kad minėtos direktyvos 3 ir 5 straipsniuose įtvirtintos teisės praras savo prasmę, ir jos neatitiks direktyva, pagal kurią minimalūs poilsio laikotarpiai yra būtini darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai, siekiamo tikslo (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *BECTU* 49 punktą).

45 Dėl Jungtinės Karalystės argumento, kad iš pačios Direktyvos 93/104 formuluotės išplaukia, jog egzistuoja aiškus skirtumas tarp jos 3, 4, 5 ir 7 straipsnių, kurie yra susiję su individualaus darbuotojo teisėmis bei įtvirtina paprasčiausią galimybę, ir minėtos direktyvos 6 ir 8 straipsnių, kurie aiškiai įtvirtina tikslią pareigą dėl rezultato, susijusią su darbo laiko ribojimu, pakanka pažymėti, kad šio aiškinimo nepagrindžia nei minėtos direktyvos skirtingos kalbinės versijos, nei su šia direktyva, jos tikslu ir ja įtvirtintų teisių į poilsį pobūdžiu susijusi Teisingumo Teismo praktika.

- 46 Iš tiesų, kiek tai susiję su Direktyvos 93/104 7 straipsnio 1 dalimi, kuri tokiomis pačiomis sąvokomis, kurios vartojamos jos 3 ir 5 straipsniuose, numato, kad valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, jog kiekvienas darbuotojas „turėtų teisę į“ bent keturių savaitių mokamas kasmetines atostogas, minėto sprendimo *BECTU* 44 punkte Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad, remiantis šia nuostata, rūpinantis veiksminga darbuotojo sauga ir sveikatos apsauga, darbuotojas paprastai turi turėti galimybę gerai pailsėti.
- 47 Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta prieš tai, darytina išvada, kad darbuotojams, kurių darbo laiko dalis neskaičiuojama ar iš anksto nenustatoma, arba ją gali nusistatyti pats darbuotojas, taikydama Direktyvos 93/104 17 straipsnio 1 dalyje numatytą išimtį ir nepriimdama priemonių, reikalingų darbuotojų teisėms į dienos ir savaitės poilsio laiką įgyvendinti, Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalį ir 3 bei 5 straipsnius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 48 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija prašė priteisti išlaidas ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Darbuotojams, kurių darbo laiko dalis neskaičiuojama ar iš anksto nenustatoma, arba ją gali nusistatyti pats darbuotojas, taikydama 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyvos 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, iš dalies pakeistos 2000 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB, 17 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtį ir nepriimdama priemonių, reikalingų darbuotojų teisėms į dienos ir savaitės poilsio laiką įgyvendinti, Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalį ir 3 bei 5 straipsnius.**
- 2. Priteisti iš Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.